

**Rådet för personer med funktionsnedsättnings utlåtande
OM VERKSAMHETSFÖRESKRIFTERNA FÖR TJÄNSTER SOM STÖDER
RÖRLIGHETEN**

1) Kan rådet för personer med funktionsnedsättning godkänna de föreslagna tekniska korrigerarna?

Tekniska korrigeringar är korrigeringar som följer av en lagändring och som sådana korrekta. Det är svårt att bedöma verkningarna av tillämpningen av ändringarna, eftersom det inte finns någon enhetlig linje eller tillämpningsanvisning för detta.

I övergångsskedet bör man beakta att klienterna också använder tjänster som definierats enligt den gamla lagen.

Till exempel eftersom reseområdena är mycket begränsade, förutsätts ett separat beslut för en enskild resa som avviker från reseområdet. Rådet för personer med funktionsnedsättning föreslår att det för dessa akuta resebehov måste ordnas en snabbfil som tillåter snabba beslut.

2) Bedömer rådet för personer med funktionsnedsättning att de tekniska korrigerarna påverkar ställningen för personer med funktionsnedsättning a) negativt, b) inte alls eller c) positivt?

Enligt responsen har effekterna varit negativa för en del av användarna, eftersom reseområdet inte längre har motsvarat klientens behov. I princip var syftet med lagen att förbättra möjligheterna att beakta klienternas behov.

3) Vilka övriga synpunkter har rådet för personer med funktionsnedsättning på de tekniska korrigerarna?

Rådet för personer med funktionsnedsättning anser att de presenterade verksamhetsföreskrifterna betonar den tekniska och administrativa synvinkeln alltför mycket. Centrala frågor för vardagens smidighet i praktiken förblir bristfälliga. Sådana är exempelvis att röra sig flexibelt, mellanstopp, att spara resor och individuella lösningar. Stödet för rörligheten bör möjliggöra en normal vardag utan ständig förhandsplanering, osäkerhet och hantering av begränsningar.

Avsaknad av en modell med resebudget

Rådet för personer med funktionsnedsättning anser det vara en allvarlig brist att en modell med resebudget helt saknas i verksamhetsföreskrifterna, trots att välfärdsområdesstyrelsen tidigare har gett riktlinjer om att utveckla stödet för

rörligheten i riktning mot en modell med flera producenter och verklig valfrihet för klienten.

En modell med resebudget ökar möjligheterna att använda stöd för rörligheten individuellt och flexibelt. Rådet för personer med funktionsnedsättning förutsätter att modellen bereds som en separat helhet så att klienten har en verklig möjlighet att välja mellan den centraliserade modellen och resebudgeten. Budgeten ska bygga på de verkliga resekostnaderna och användningen av serviceproducenter får inte begränsas endast till aktörer som välfärdsområdet konkurransutsatt.

Rådet för personer med funktionsnedsättning förutsätter att resebudgeten kan användas även utan applikation, så att de som inte har digitala färdigheter inte hamnar i ojämlik situation.

Den centraliserade modellens utvecklingsbehov

Rådet för personer med funktionsnedsättning kräver att användare av den centraliserade modellen ges möjlighet att periodisera resor till exempel på årsnivå. Detta minskar den ständiga oron angående resornas tillräcklighet och stöder flexibel rörlighet i olika livssituationer.

I verksamhetsföreskrifterna bör återinföra anvisningar om mellanstopp. Mellanstopp är nödvändiga till exempel vid uträttande av apotek-, post- och butiksärenden samt när man hämtar en assistent. Den nuvarande modellen leder till situationer där man för en enda ärendehelhet måste använda två separata resor. Mellanstoppstiden bör vara minst 20 minuter och den nuvarande begränsningen på 2 kilometer bör avlägsnas eller höjas till fem kilometer. Beträffande transport av barn till vård bör man även beakta de som arbetar på distans.

Rådet för personer med funktionsnedsättning anser dessutom att det ska vara frivilligt att kombinera resor. Kombinerandet får inte äventyra tidtabellernas förutsägbarhet, säkerheten, arbete, studier eller klientens funktionsförmåga. Man kan uppmuntra till kombinerande till exempel genom att minska självriskan, men man ska inte tvinga till det.

Rätt till bekant taxi för användare av den centraliserade modellen

Rådet för personer med funktionsnedsättning anser det nödvändigt att grunderna för beviljande av rätt till bekant taxi för användare av den centraliserade modellen antecknas i verksamhetsföreskrifterna tydligt och konkret.

Grunder kan vara till exempel kommunikationssvårigheter, användning av respirator, allergier och överkänsligheter, bostadsort som är svår att hitta, dålig tillgång på taxibilar, starkt varierande funktionsförmåga eller situationer där byte av förare eller fordon väsentligt försvårar användningen av tjänsten.

Tryggande av den subjektiva rätten

Rådet för personer med funktionsnedsättning anser det oroande att anteckningen om ordnande av tjänsten oberoende av anslag stryks ur verksamhetsföreskrifterna.

Även om motsvarande formulering inte ingår i den nya lagen, är stöd för rörligheten fortfarande en subjektiv rättighet. Välfärdsområdets ekonomiska situation får inte påverka beviljandet av eller innehållet i tjänsten.

Flertydiga kriterier för beviljande

Rådet för personer med funktionsnedsättning anser att det är problematiskt med en anteckning om att behovet av hjälp ska avvika från det behov som normalt hör till den aktuella livsfasen.

Anteckningen är flertydig och kan leda till att behoven hos barn med funktionsnedsättning underskattas, rättigheterna för äldre personer med funktionsnedsättning inskränks eller tröskeln för att få service höjs ojämlikt. Anteckningen bör preciseras så att den inte kan användas för att begränsa servicen på ett obefogat sätt.

Arbetsresor

Rådet för personer med funktionsnedsättning anser det vara en betydande brist att arbetsresor och praxis som gäller dem helt saknas i verksamhetsföreskrifterna.

Arbetet utgör en central del av delaktighet, jämlikhet och ett självständigt liv. I verksamhetsföreskrifterna ska det tydligt beskrivas hur arbetsresor ordnas, hur deras antal bedöms samt hur den förutsägbara och tillförlitliga rörligheten som arbetet förutsätter kan tryggas.

Genomförandet av arbetsresor får inte äventyras på grund av kombinerande av resor, osäkra tidtabeller, bristfällig tillgång till taxi eller alltför snäva områdes- och ersättningsbegränsningar. Arbetsresorna ska möjliggöra faktisk pendling även i fall av varierande arbetstider och i olika situationer i arbetslivet.

Rådet för personer med funktionsnedsättning förutsätter att rättigheter, praxis och grunder för beviljande gällande arbetsresor antecknas i verksamhetsföreskrifterna klart och entydigt.

Resor utanför verksamhetskommunen

Rådet för personer med funktionsnedsättning anser det vara viktigt att de nuvarande närkommunerna även i fortsättningen bevaras som färdområde inom stöd för rörligheten. Enbart en på förhand definierad verksamhetskommun tryggar inte en genuint flexibel rörlighet.

En person med funktionsnedsättning kan inte förutse alla sina framtida behov, var tjänsterna ligger, förändringar i tillgängliga tjänster eller variationer i livssituationerna. Att hålla kvar närkommunerna minskar behovet av onödiga nya ansökningar, kontinuerliga bedömningar av servicebehovet och den administrativa belastningen och stöder jämlikheten och en vardag på egna villkor.

Rådet för personer med funktionsnedsättning anser också att ersättningstaket på 41 euro som fastställts för resor utanför verksamhetskommunen är för lågt i förhållande till den nuvarande prisnivån för taxiresor. Ersättningstaket kan i praktiken förhindra rörligheten särskilt i glest befolkade områden samt på kvällar och veckoslut. Ersättningstaket bör justeras och kopplas till den allmänna kostnadsutvecklingen.

Självrisker och målsatta tider för beslutsfattandet

Självriskandelarnas grunder och belopp ska antecknas entydigt i verksamhetsföreskrifterna. Dessutom ska det fastställas ett månatligt maximibelopp för självriskerna som motsvarar priset på en månadsbiljett inom kollektivtrafiken.

Rådet för personer med funktionsnedsättning anser det vara viktigt att även tydliga målsatta tider för beslutsfattandet antecknas i verksamhetsföreskrifterna. Långa handläggningstider försvagar klienternas rättsskydd och kan förhindra deltagande i arbetslivet, studier och det sociala livet.

Hur en egen bil påverkar och minimiresor

Det föreslagna minimiantalet, 24 enkelriktade resor per år, är i många situationer helt otillräckligt. Två resor per månad möjliggör inte ett normalt deltagande i samhället i situationer där en egen bil inte är tillgänglig till exempel på grund av service, väderförhållanden, sjukdom eller variation i funktionsförmågan.

Stödet för rörligheten bör basera sig på det individuella behovet och inte på formella minimibelopp.

Problem med applikationen

Applikationen saknar en funktion som larmar när en bil saknas för en beställning. För närvarande upptäcks bristen först när klienten ringer. Klienten får aldrig bli lämnad utan transport och överges.

En del av klienterna använder förhandsbeställning särskilt för återkommande resor. Förhandsbeställningar kan dock inte ändras själv. Ändringsmöjligheten ska finnas fram till ett visst tidsfönster.

I tilläggsuppgifterna ska man skriva viktiga uppgifter som gäller transporten. Tilläggsuppgifterna läses dock inte upp.

Applikationen är inte användbar för användare av skärmläsare. Användare av skärmläsare kan inte använda funktionen för beställningar på förhand. Bristen måste åtgärdas omedelbart.

Applikationens utvecklingsbehov bör behandlas i arbetsgruppen för färdtjänsten inom rådet för personer med funktionsnedsättning innan nästa version uppdateras.

Rådet för personer med funktionsnedsättning ber om svar på kommentarerna som det framfört.

På rådet för personer med funktionsnedsättnings vägnar,

Pirkko Kuusela
ordförande

Marsa Valtonen
första vice ordförande

Juha-Matti Koskinen
andra vice ordförande

Jessica Holmlund
tredje vice ordförande